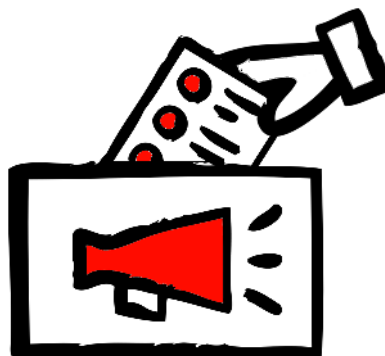

El moviment veïnal davant les

Eleccions Municipals 2023/CONFAVC

Esquema

1. Context
2. Reflexions crítiques
3. Propostes municipals

Context de partida

De la crisi provocada per l'especulació immobiliària del 2008 hem passat, sense solució de continuïtat, a la crisi de la pandèmia el 2021 i d'aquesta a la crisi desencadenada amb la guerra d'Ucraïna i les seves conseqüències en tots els àmbits, especialment l'energètic. Mentre escrivim aquest document, una nova bombolla especulativa destapada amb el Silicon Valley Bank ens confirma un cop més l'arrelament d'un règim de crisis i bombolles en cadena, que no només no ha servit per esmenar res, sinó que sembla disposat a fer valdre la seva pitjor hipòtesi ideològica: que de les crisis del capitalisme especulatiu se'n surt amb més capitalisme i més especulació. A costa de la gent, la vida i el planeta. A cada bugada perdem uns quants llençols: de cada crisi n'estem sortint amb menys drets, menys llibertats, menys poder adquisitiu i menys seguretat material; i amb més pobresa i més angoixa cada dia. La bretxa entre les classes socials s'ha incrementat exponencialment.

La lluita global contra les injustícies que comporta l'actual sistema econòmic és complexa en un món globalitzat on els mass media i la tecnologia digital s'han convertit en instruments de dominació en mans dels poderosos. Sabem que capgirar aquesta situació és extraordinàriament difícil, però des de la resistència als barris i des del municipalisme, el moviment veïnal creiem que realitzem la nostra petita i imprescindible aportació a la construcció d'una societat i un món millor.

L'aposta convençuda del moviment veïnal és la de la feina a peu de carrer, diària i constant, denunciant, reivindicant, proposant, reflexionant i mobilitzant com a subjecte que aposta per valors com la solidaritat, la justícia i la comunitat d'interessos. La nostra metodologia és picar pedra, el plantejament que ens mou és que només col·lectivament podem enfrontar-nos als problemes col·lectius: i la premissa que ens orienta, que reivindicuem un cop més, és que sols el poble salva el poble.

Ara que venen eleccions municipals, creiem oportú traslladar algunes reflexions crítiques i un seguit de propostes als partits, agrupacions electorals i coalicions que hi concorreran. Són temes que considerem que han d'integrar als seus programes i ho han de fer amb mesures concretes que vagin més enllà de meres paraules sense contingut.

Si bé és cert que les competències sobre la majoria de temes que afecten de manera directa el malmès Estat de Benestar corresponen a àmbits superiors al municipal (europeu, estatal, autonòmic), en aquells en què de manera exclusiva o compartida correspongui als ajuntaments cal que hi actuïn localment, pensant globalment. És a dir amb actuacions conseqüents amb un model social més equitatiu, cohesionat, sostenible, integrador i democràtic. I en aquells àmbits en què les competències estan fora de l'abast dels ajuntaments, caldrà teixir complicitats, contribuir a generar alternatives i apostar també perquè des de l'àmbit local es pressioni els àmbits supralocals.

Les propostes que presentem, si bé per metodologia les llistem de manera singular, i que caldrà adaptar-les a cada realitat local, conformen totes elles una actuació multidisciplinària i transversal, que cada part forma part d'un tot i que s'ha d'abordar des de la perspectiva d'un concepte de ciutats i un projecte municipalista compartit entre les federacions i associacions veïnals que integren la CONFAVC

març de 2023

CONFAVC

Reflexions crítiques

Devaluació de la participació ciutadana

Ja van 44 anys des de la represa d'eleccions democràtiques, sistema delimitat per la mateixa llei electoral des de 1985 (LOREG), i malgrat que el món, el país i els barris i gent que hi vivim han canviat enormement, no ha canviat el sistema electoral. Seguim votant llistes electorals tancades, nomenades per partits polítics que segueixen pràcticament en les mateixes mancances de transparència i participació ara que fa 30 anys.

Per altra banda, en aquest temps sí que han prosperat mecanismes parcials de consulta, informació i participació de la ciutadania en afers municipals. Tanmateix, excepte algunes lloables experiències singulars, un balanç general d'aquests mecanismes és bàsicament un suspens general. Tot sovint, la tendència ha estat a anar abandonant i buidant aquests instruments després d'un breu període inicial. En d'altres casos, els àmbits de participació ciutadana han fet el paper d'afirmació del poder de partits i tècnics, i el seu superior coneixement i autoritat, i en general, el relatiu fracàs d'aquesta mena de participació ciutadana mal entesa s'ha acabat usant discursivament en contra d'obrir més i nous debats sobre participació democràtica.

Són molts els exemples de com s'ha devaluat els mecanismes de participació ciutadana, que han comportat a més, pel que fa als moviments socials i veïnals, la institucionalització, burocratització i cooptació, jugant un paper desmobilitzador i neutralitzador de l'acció social.

En el darrer cicle de mobilitzacions massives, des del moviment veïnal hem proposat o donat suport a nombroses propostes concretes de participació en clau de radicalitat democràtica, com els consells de ciutat, les consultes populars, els pressupostos participatius, les bústies ciutadanes o els observatoris sobre la corrupció. Però malgrat el suport social a tals propostes, i el treball avançat d'elaboració i implementació d'algunes d'elles, la majoria per no dir totes han acabat bloquejades, desestimades i sovint escombrades.

Insistim, doncs, parafraejant Montserrat Roig, que la participació democràtica no és una qüestió de mesures, sinó una cultura política, una actitud davant la societat.

Burocratització i deshumanització de l'Atenció ciutadana

Denunciem la generalització de l'abandonament de les relacions humanes, presencials i d'atenció personal en tota mena de serveis. Un dels més icònics els darrers temps ha estat la dràstica reducció de l'atenció personal en el sistema de caixers bancaris que, malgrat ser un mercat 100% privat, presten un servei públic essencial i insubstituïble ara com ara, deixant fora les capes més vulnerables de la societat.

Però el mateix passa amb l'Administració i la seva atenció ciutadana, cada dia més inaccessible. Avui per avui sembla clar que a les múltiples discriminacions que existeixen a la nostra societat, la complexitat administrativa i la digitalització n'han afegit una més.

La tecnologia hauria d'usar-se pel benestar de la gent, no com a excusa per a no tractar amb la gent.

Prou de culpabilitzar la ciutadania

De la crisi provocada per l'especulació immobiliària hem passat, sense sortir-ne, a la crisi de la pandèmia, i d'aquesta a la crisi energètica. En cadascuna d'aquestes crisis estem perdent drets, llibertats, poder adquisitiu i seguretat material. Malgrat la identificació clara de l'origen i les causes de cadascuna d'aquestes crisis, la sensació creixent és que recau majoritàriament sobre la ciutadania pagar-ne els desperfectes i carregar amb les dures conseqüències.

Amb la crisi bancària, vam rebre desnonaments massius, inaccessibilitat de l'habitatge, liquidació de les caixes d'estalvi i desaparició dels caixers. Amb la crisi energètica, es multipliquen factures i se'ns insta a renovar vehicles, llar i produir-nos la nostra pròpia energia. Amb la crisi climàtica, entre altres, s'apugen taxes de recollida de la brossa, i d'acord amb les directives europees que aviat caldrà aplicar, s'establiran sistemes de sancions i bonificacions segons els residus que generi cada llar.

I tanmateix, les empreses que més guanyen a l'Estat Espanyol i a Catalunya són justament bancs, constructores, hipermercats i companyies automobilístiques, elèctriques i petrolieres. És a dir, aquelles que generen envasos que hem de reciclar, contaminació que hem de mitigar, bombolles financeres que hem de sufragar, centres comercials on ens hem de desplaçar, en automòbils que hem d'alimentar, amb benzina o diesel que hem de renovar, o bé canviar per vehicles elèctrics, mentre l'electricitat bat rècords de recaptació privada.

És per això que diem prou a l'abús de responsabilitats que es trasllada des de les administracions a la ciutadania amb tota mena de mesures i sobrecostos mentre les empreses que tenen a les mans revertir les crisis fan el seu millor agost.

Propostes municipals

1. Aturem les externalitzacions (privatitzacions) i mercantilització de serveis públics

Els darrers anys s'ha generalitzat l'externalització de serveis públics. Una fórmula plena de sentit quan es tracta de buscar coneixement, art o tecnologia dels que no disposa l'administració. Però una mateixa fórmula que serveix de cobertura per externalitzar serveis bàsics sota un criteri principal de la recerca del cost més baix. Quan es tracta de serveis intensius en mà d'obra, i de relació quotidiana i directa amb la ciutat i la ciutadania, com la neteja, la recollida de residus, l'atenció ciutadana o la jardineria, entre altres, això sovint no ha revertit en una millor prestació dels serveis, sinó en una precarització d'aquests, i sovint també en una desvinculació inacceptable de la responsabilitat política i pública sobre aquests serveis.

2. Prou de promoure centres comercials i macroprojectes

Diem no a la política de macroprojectes que depreden territori i economia.

Els darrers anys s'ha generalitzat com mai la construcció de centres comercials a l'exterior de la trama urbana consolidada dels municipis, accelerant així el buidatge de malla comercial urbana. Aquesta aposta, com la dels macroprojectes anunciats per la Generalitat, van en la direcció contrària als valors i polítiques de sostenibilitat.

3. Sanitat 100% pública i universal: per una atenció primària forta i de qualitat

L'estat precari i clarament insuficient de les prestacions del sistema públic de salut té un impacte diari i generalitzat en la precarietat de l'atenció primària, en les seves dimensions de prevenció, atenció, seguiment i tractament.

- Cal que els Ajuntaments tinguin una vinculació específica, amb els CAPS, línies de treball conjunt que puguin fructificar amb programes de salut concrets
- Per tal de promoure la salut als barris cal crear xarxes comunitàries que incorporin els diversos agents dels territoris de forma horitzontal i treballin amb una visió interseccional i de gènere
- Ens sumem a la demanda que el lliandir mínim del pressupost sanitari de la Generalitat destinat a Atenció Primària sigui d'un 25%
- Cal acabar amb les insuportables llistes d'espera, i per això, entre d'altres cal exigir que cada CAP i cada hospital disposi del personal necessari i dels especialistes adequats, incloent-hi pediatria.
- Si bé és competència exclusiva de la Generalitat, els greus problemes estructurals que pateix la sanitat pública, cal que, en paral·lel a les mobilitzacions populars, el consistori assumeixi les reivindicacions socials i amb la participació dels moviments socials i organitzacions sindicals elabori un diagnòstic del municipi respecte a les necessitats materials i de personal a l'Assistència Primària (manca de CAP's i edificis obsolets) i hospitalària (llits hospitalaris, nous edificis,...) en funció de ràtios raonables

4. Construïm Barris Violetes

Atenció transversal en totes les polítiques municipals cap a la transformació amb perspectiva de gènere. Especialment en Urbanisme, mobilitat, cures i atenció a les persones, drets de les dones i prevenció de les violències de gènere.

- Educació feminista als espais d'educació no formal dels barris
- Eines per a prevenir violències als àmbits de l'espai públic, l'oci, l'esport i la cultura
- Promoció de la salut i els drets sexuals i reproductius
- Plans locals d'igualtat amb participació comunitària
- Enfortiment de les xarxes comunitàries per a:
 - plans d'urbanisme amb perspectiva de gènere
 - identificació de punts negres
 - projectes a la detecció i prevenció de violències masclistes
 - organització de punts liles

5. Revertim la crisi energètica

Si bé l'energia ha estat fins ara lluny de ser un afer de política municipal, com també d'intervenció veïnal, la crisi energètica irromp sense miraments en les nostres societats, des de la geopolítica fins a les llars particulars. Senyal que és moment d'ocupar-se'n a tots els nivells. En aquest sentit, els ajuntaments i el moviment veïnal tenen marge de treball en la promoció, implantació i estructuració de comunitats energètiques. Calen més polítiques per afavorir l'estalvi i eficiència energètica tant a les llars com a l'espai públic, a favor de la reducció del consum energètic i per la descarbonització de la societat.

6. Erradicar la corrupció

La corrupció ha existit i segueix existint: allà on el poder polític i econòmic es troben hi ha risc de corrupció. Allà on es mouen diners, carreres, informació privilegiada; i on prevalen ombres i s'esquiven els focus mediàtics, que no són en absolut un instrument de cap rigor ni mètode per detectar les àrees de possible corrupció. Les polítiques de transparència, si bé necessàries, no resolen per elles mateixes el problema: a tot estirar, obliguen a major discreció dels corruptes o a moure la corrupció d'àmbit.

Cal dotar els municipis d'instruments independents de detecció i denúncia de possible corrupció, ampliant les funcions dels síndics de greuges o bé creant-ne figures similars.

7. Cap persona sense drets: padró, vot, veu i serveis bàsics per a tothom

Pels drets polítics, civils i socials de totes les veïnes.

L'empadronament és la porta a l'accés a drets bàsics com la sanitat o l'escolarització, entre altres. A Catalunya, l'empadronament amb independència de la situació administrativa i residencial, és un dret: és a dir, una obligació per a les administracions locals, que han d'empadronar tothom, tingui o no tingui papers legals; tingui o no tingui domicili.

8. Multiplicar, estendre i generalitzar les polítiques de cures

Les cures són una responsabilitat individual i col·lectiva del conjunt de la societat. Les dinàmiques competitives, individualistes i elitistes del model econòmic i social que s'està imposant afavoreixen les necessitats productives sense límits per sobre de les necessitats reproductives i de cura de la vida en comú. Defensem el reforçament dels serveis públics i un sistema públic de cures en la comunitat, promoure la participació comunitària en la gestió dels recursos, donar suport a les experiències i espais de suport mutu, i el reconeixement social i millora de les condicions laborals de les persones que duen a terme aquestes tasques.

S'ha de contribuir a generar cultura de la corresponsabilitat envers la cura i atenció a les persones. Afrontar els reptes que planteja la vida organitzativa de les famílies i la comunitat. Hi ha d'haver igualtat d'oportunitats per a totes i tots. Fomentar l'equilibri entre el sistema de

producció i l'atenció a les persones. Donar valor a la cura individual, col·lectiva, del planeta i a la solidaritat cap al patiment humà i no humà.

9. Combatre la soledat no desitjada

Un dels fenòmens del darrer cicle econòmic que més ha colpit els barris és la soledat no desitjada, molt lligada a una pobresa estructural que cada cop més es reclou en l'espai privat a recer de l'escrutini i la mirada pública. Una problemàtica que afecta fonamentalment les dones grans, en un 70,9%, però que és present en totes les franges d'edat adultes.

Demanam una atenció porta a porta, humana i personalitzada, d'atenció a la soledat no desitjada i la pobresa invisible, en els seus múltiples vessants, amb perspectiva interseccional i de gènere.

10. Per uns municipis lliures d'amiant

Com és conegut, l'amiant és una microfibra usada en el passat a la construcció (uralita) que provoca càncer de pulmó i altres malalties, quan es manipula i les microfibrilles que vaig contenir s'escampin per l'aire. Centenars de milers de treballadors i treballadores han estat i estan exposats a l'amiant i és urgent que els municipis duguin a terme un cens detallat de la presència d'aquest material als edificis i espais públics i privats de lliure concurrència, indústria, habitatges, etc. Pel que cal:

- Creació de la taula de l'amiant al municipi agrupant moviment veïnal i altres entitats així com els grups municipals per marcar un full de ruta que comenci per l'elaboració d'un cens de l'amiant (inicialment en edificis i espais públics -és especial els centres d'ensenyament - i privats de pública concurrència, naus industrials i centres de treball, etc) campanyes informatives a la ciutadania, debats/taules rodones; planificar el desamiantat; aconseguir recursos, etc

11. Els municipis, baluards de la cohesió i els drets socials.

La sanitat, l'educació, la formació, el transport públic, l'habitatge, una renda mínima de ciutadania, l'alimentació, les cures... i més, són tots ells drets socials, que cal promoure, defensar i garantir. Si bé les principals competències públiques no pertanyen als municipis, sí que és fonamental la informació, acompanyament, facilitació i disposició dels ajuntaments per a la seva defensa i extensió.

El desenvolupament econòmic de la ciutat té sentit com una eina per a la millora de vida de les persones que hi viuen, superant la ciutat dormitori i que aquesta sigui el lloc per viure, treballar, acollir la cultura, l'esport i l'oci. Fomentar la cohesió social al municipi mitjançant la identificació i lluita contra les desigualtats que comporten l'exclusió social, dotant d'instruments i mesures suficients per millorar la qualitat de vida i autonomia de les persones que formen part de col·lectius vulnerables: infància i adolescència, discapacitat, gent gran, pobresa severa, nouvinguts, persones amb trastorn mental.

- El municipi com a referent en equipaments assistencials i socio-sanitaris:
- El model assistencial que es necessita: residències, centres de dia, habitatges assistits, etc.)

- Model sanitari que cal: Assistència Primària; Assistència Hospitalària, salut mental,...

12. Apostem per l'economia social i solidària des dels municipis

El país disposa d'un ampli bagatge i un present ple d'experiències d'economia social i solidària que, en molts casos, representen alternatives locals, viables i arrelades al territori enfront d'una economia especulativa d'inversió i rendibilitat immediates que precaritza tant intensament com aviat abandona.

És necessari que l'acció de promoció econòmica dels ajuntaments vagin més enllà de les polítiques d'ocupació i del tímid suport al comerç local, cal una aposta decidida per l'economia social i amb vocació comunitària. Les polítiques municipals són un instrument clau per a afavorir-la.

13. L'habitatge és un dret bàsic, no un privilegi ni cap mercaderia

Partint de la base d'entendre l'habitatge com un dret públic universal, cal donar resposta a l'emergència habitacional, mitjançant les tipologies d'habitatges per avançar en l'emancipació de gent gran i joves, apostar perquè s'afavoreixin les polítiques públiques de sòl, etc. amb un pla estratègic de 10 anys vista.

- Pla del municipi d'una política tendent a disposar de sòl públic per construir habitatge social (pisos per a joves, habitatge assistit per a gent gran...) i implicar agents econòmics i cooperatives per a la seva construcció
- Cal frenar la sagnia al parc públic d'habitatge i reserva de sòl municipal per a construir habitatge social de lloguer.
- Els Ajuntaments han d'agafar un paper més proactiu i de lideratge, en aquest àmbit.
- Els habitatges buits (dels Bancs) i de l'estat (més que pagats), han d'ésser un element cabdal per iniciar aquest camí. Tanmateix, cal incentivar, acompanyar i promoure, iniciatives en la promoció d'habitatge en règim de lloguer i lloguer social, dret de superfície, etc., a través de l'economia social.
- Tractament respecte a les ocupacions de famílies que no poden fer front al pagament de les quotes hipotecàries i gravamen als grans tenidors de pisos per treure'ls al mercat i frenar l'especulació en la mesura del possible.

14. Mobilitat integradora: apostar pel transport públic i col·lectiu

Mobilitat que se centri a proporcionar solucions de mobilitat pública accessible, sostenible, segura i assequible a tots els barris, incidint en la mobilitat quotidiana i la mobilitat inclusiva. Per això, s'ha de treballar per fomentar una planificació més coordinada entre totes les administracions competents i es vetllarà per la integració de la mobilitat en la planificació urbanística; es proposaran mesures que enforteixin les alternatives al cotxe privat a la

mobilitat urbana mitjançant el foment de mitjans saludables o l'optimització dels mitjans de transport col·lectius i compartits

- Apostem per una mobilitat connectada, orbital, transversal, intercanviadors, (Rodalies, FGC), entre les línies dels diferents operadors), estacions intermodals amb pàrquing dissuasiu i aparcaments segurs per a bicicletes, a més amb connexions amb bus als centres de treball, estudi i oci.
- Apostem per una mobilitat activa: segura, accessible, integradora i sense barreres arquitectòniques, amb vies ciclables segures
- Proposem que les flotes de vehicles municipals siguin elèctrics

De la mateixa manera, pel que fa a la mobilitat interna dins els municipis cal seguir apostant per la sostenibilitat obrint vies ciclables i per a vianants i una pacificació del trànsit a motor. S'ha de garantir de forma especial que els espais dedicats a la cura: centres de salut, escolars, mercats... estiguin connectats per un transport intern de proximitat.

15. Incorporació transversal de la diversitat funcional

Apostem pel valor de la diversitat, sota els principis de vida independent i autonomia individual; de respecte per la dignitat inherent de les persones diverses i el seu dret a preservar la seva identitat; de no discriminació; de participació i inclusió plenes i efectives; d'igualtat d'oportunitats; i d'accessibilitat. Apel·lant a la responsabilitat social, des dels municipis cal prendre les mesures necessàries per assolir l'accessibilitat universal. Totes les vides importen i han de poder participar activament en tots els àmbits en la vida social i política, especialment en la presa de decisions d'allò que afecta les seves vides. Promourem l'autonomia personal i models de vida autònoma en la mateixa llar i alhora en la comunitat veïnal, amb les ajudes tècniques i/o humanes necessàries de caràcter professional, per alliberar les dones de l'obligació de les cures en l'àmbit familiar.

- Creació de plans d'accessibilitat a tots els municipis (estiguin obligats per llei o no)
- Creació d'oficines tècniques municipals per a la promoció de l'accessibilitat i la defensa dels drets humans de les persones amb diversitat funcional.
- Partida pressupostària anual per complir amb l'accessibilitat.
- Protocols d'actuació inclusius.
- Béns i serveis sota el criteri d'accessibilitat universal.
- Inspeccions a peu de carrer per complir les obligacions en matèria d'accessibilitat.

16. Renaturalització de les ciutats i pobles i biodiversitat

Renaturalització de les ciutats i pobles i respecte a la biodiversitat als espais naturals i urbans.

Actuar en els entorns urbans, parcs naturals i parcs urbans amb respecte cap als animals no humans promovent una gestió ètica de les colònies de gats ferals i de la proliferació d'altres espècies: senglars, coloms... Prohibir l'ús d'animals en espectacles de tota mena. Incrementar el nombre de parcs de gossos.

17. Per l'accés universal a la cultura, i la protecció del patrimoni i la memòria col·lectiva

Cal promoure tant la creació, com la producció i la programació cultural i artística als barris, tant com l'accés universal dels veïns i veïnes. En una societat de permanent novetat consumista, esdevé també imprescindible vetllar per la conservació del patrimoni material i immaterial, així com per la memòria democràtica i col·lectiva.

18. Perspectiva comunitària en els serveis i equipaments públics. Enfortir la xarxa associativa

Els i les professionals dels diferents serveis públics com ara serveis socials, cultura, joventut, esports... tenen un rol important per col·laborar a la vertebració de relacions que permetin construir projectes col·lectius. Igualment, els equipaments públics com ara escoles, biblioteques, instal·lacions esportives, centres de serveis socials i similars poden esdevenir infraestructures al servei de la relació comunitària i la vertebració de nous projectes.

Cal enfortir, i no competir ni substituir, les iniciatives socials liderades pel teixit associatiu del mateix territori. Cal promoure l'accés a equipaments municipals a les entitats i moviments socials per a fomentar la participació ciutadana